

Ríjnové události v naší obci roku 1938.

Rád bych napsal vzpomínky na den 10. října 1938, ale
větše mi, o té smutné době jest říkáno psát. Myšlenek
jest sice dosti, ba mnoho, ale slova, ta chybí a říká se
na tu bolest hledají. Snad se mi to podaří, ne že bych
neměl chuť to napravit, ale nenalezám vhodných výrazů
na tuto národní bolest. Co bych o tom dálé psal? Všechni
stejně jsme prožívali ty říčky dny v páří i říjnové, všem
nám srdce bolelo a chuť se říkostí, nejdříve z války,
potom zálež z toho co přišlo místo ní. Kdo z nás zapomene
na noc z devátého na desátý říjen? Auta a vozy vysoko
naložené nábytkem běch, kteří se na rychlo stěhovali
z ohrožených sousedních obcí. Celou noc hrčí povozy a na
spánek nemí ani pomyslní, netot' myšlenky nedají
spát. Jak asi bude ráno? Nic se však nedeje. Jest
krásný slunný den. Lidé odcházejí na pole, pracují

vsak pro volna, netot' nikdo neví, bude-li jírodní pro
sebe ohlídat. Odpoledne slunce krásně svítí, takže jest
vidět do těch německých vesnic, jejichž obyvatelé si
tak loučebně přáli, aby byli připojeni k německé říši.

O půl čtvrté hodiny odpolední ozvalo se na silnici
v Kuapovci troubení aut a za chvíli již vidíme zřetelně
kolony paucírových vozů a za nimi spousty zvěřeného
prachu. To prusácká vojska se do Čech valí. Co budeme
dělat, když se nezastaví. Na hranicích obce Hylvát
přivítal je starosta Beneš s Karlem Černým, pozdějším
komisařem obce Hylvátské, který na kolonu prosil velitele,
by zabraли i obec Hylváty. Vyličil mu Dlouhou Třebovou
a Ústí nad Orlicí, jako města bolševická, před nimiž
dvacet let se cítili Němcí utiskování. Dle jeho líčení
rapovali Česi Němcům plavení a mazdili Němce.

Německý velitel pochodoval, že jím poskytne ochranu a za ucelou hodinu byly hranice obce Hylváty posazeny německými vojáky. U „Tří mostů“ postaven byl na dráze kulomet, který měl zabránit jízdě vlaků na německé jižní.

Vojenský hubací jedil po vesnici a na určitých místech vždy odtrouhlil shromáždovací pochod, ani jako když komedianti přijedou do vesnice a oznamují začátek představení.

„Všekteré české obyvatelstvo musí během jedné hodiny, to jest do paté hodiny odpoledne opustit Hylváty“ tak vždy po odtrouhlení klásil český knarel Černý. Tzv. všekteré zbraň musí být odvzdaná. Neuposlechnutí hosta se zastílením. Tak hrozili němečtí, ochránci hned první den při vstupu do naší české země. Na silnici vedoucí do naší obce natahli několik ostratých dráží.

Jedním kanonem a několika kulomety hrozili našim pokojným občanům, jako by se sami báli, že na ně v noci přijde mezi plácátkami na moučky, neboť jiné zbraň jomě neměli.

Ten jejich strach byl přímo poměrný. Po tří dny (den) hajili tak silnici, aby jim do jejich svaté jiří ani česká myš neproklouzla. Čtvrtý den přijela státní policie, která zde byla

ar do 27. listopadu, kdy byla vyměněna finanční stráž.

28. listopadu 1938 byly dány hranicí závory, 30 m od
hranic obce Hylvař německé a 40 m od hranic obce naší závory
české. Do té doby byla česká stráž pouze na silnici u korárný
Lad. Rybník č. 23. První stráž česká přijela dne 9. května 1938, černé
odění policisté S. S., kteří ustupovali před německou armádou od
českých hranic. Měli zde službu do konce listopadu spolu s finanční
stráží. Finančních strážců bylo zde 13. Neštastné číslo, které
zumelo lepore 30. října 1940, kdy zří hře v karty v hostinci
u „Weinlich“ o 9. hod. večer panila mrtvice resuscitata
finanční stráž Česk. Dne 11. října 1938 projídela naší

Vzpomínka pamětým a umučeným občanům z naší obce.

Sedt let stáhl a národní poruby, řečť let lidé, útoku a
návratnosti, jichž se Němci, odvečí nepřáteli, utiskovaté
a hutičké Slovanů, na lidu českém dělně doprovázeli,
prováděj zákonu německého národa. Všechn lidou
řákovat umučené a utílé děti, ženy a muže na jejich
bezcitnou brutalitu, bezpríkladnou v dejištích lidstva všech věku.
Nebyl nikoho v národe českém, kdo by netrpěl pod těžkou
botou německého utiskovatele. Nikdo si netrpel ani hodit
jist osobní svobodou, ani svým životem pod hrušovlásou
, našich ochránců? Dělně se pavíalo, mísilo, stílelo a
vraždilo. Dělně byli příslušníci národa zvoláni na mučení
roboly, aby pracovali k vlasti Němců, na potorce lidstva,
k porobě a vyhlazování vlastní části Slovanů. Všechn český lid
trpěl nezmírněnou mučkou. Nejlepší jeho synové a dcery umírali
jen proto, že byli příslušníky českého národa. Pro svou
zdejšanson vlast, potocený národ a Slovanůho řepěli a
umírali dělné i chlapci z naší obce. Umírali pro svoje
politickou příslušnost, či

umírali baboni a chlapci z m...
české cítění, bez ohledu na starost, politickou příslušnost, či
náboženské vyznání. Umírali pro plnění své národní povinnosti.
Jako všude jin vlastech českých i občané naší obce platili
svou krv a svými životy, aby vlast byla opět svobodna a
my mohli po svém spokojeně žít. Aby z nich nikdy nebylo
zapomenuto, věnuji jim několik slavněk této kroniky.

aby po všechny doby připomínaly našim potomkům, že pro
svobodu vlasti a národa, je-li třeba i život nutno položit.

Tri roky již uplynuly od ukončení války a my stále
zpomínáme na osmnáct našich spoluobčanů, kteří se do
naší obce jíž uvrátili. Ač jome národ, který rychle zapomíná
a odpouští, těžko bolesti naše nikdy zapomenou.

Nikdy nevymizí nám z paměti černé auta gestapáků, kteří
v roce 1940. sebrali v naší obci Josefa Kováře, za krašného
nářízceho dne.

Odmícen byl do Pardubické trestnice a po měsíčním vyháňání převzali ho do vězení v Terezíně a odtud v roce 1943 do Berlína k stannému soudu, kde byl 9. dubna 1943 stanným soudem odmícen k smrti a popravenu zároveň s Ladou Skarátkem a Františkem Kubátkem. Kravé plakáty, vylepené v naší obci, hlášily jejich popravu pro vlastizradu. Se slzami v očích a zatahými pěstmi odvázel jíme se od této plakáti s vědomím, že učmečtí vrati a lháři budou jednou krušež po trestání a jejich život bude ukončen na říbenici. V červnu 1941 byli zatčeni Friderik Štaub a Alois Pešorník. Trestnice v Pardubicích, Terezíně, v Litoměřicích, v Bauzenu a Golnově by mohly vyprávěti o jejich (vy) ubycí až do jejich smrti v roce 1943.
Pět sleny oznamoval telegram německou jízdi, že v květnu zemřel v Golnově Pešorník Alois a v říjnu Štaub Friderik. Zemřeli, ale nikdo z nás neví, co před tím vykypčeli. Po skotkách je vozili do plynových komor a lisice jich zahynula surrovým bitím a hladem. Dne 13. listopadu 1941 zatčen

byl gestapem mily přítel Václava Jan. Po jednorocním vězení
a tyráni ve věznicích v Pardubicích, Terezíně a Drážďanech
zemřel dne 29. srpna 1942 v Bautrem v Německu. Tak dva
byli ti učinětí vrati, že ještě požadovali na vdově po zemřelém
1800 K zahraničních náloh. František Kovář byl zatčen gestapem
30. září 1941 a prošel vězením v Pardubicích, Litoměřicích, Golnově
a naposled byl odvrazen na malou penuost v Terezíně, kde byl
léčen na Kovci války pastýřem 18. března 1945. V době zavraždění
německého kněze Fleischera, který byl protektorem Čech a Moravy
v roce 1942 byli pastýři pro poslouchání cizího pochvalu
Václav Lintál a Kovář Vojtěch, rodáci zdejší obce. To byly snad
nejhorší dny pro naši našrod. Denně jsme čeli v novinách,
že byli popraveni stannými soudy v Praze a v Brně nejlepší
noši čeští vlastenci. V každé zprávě 40 - 60 lidí. V té době
zavedeny byly tisíce našich zelených legitimací, v kterých mohly být
všichni obyvatelé domu zapsáni.

Ponejí byla vše provedená kontrola německými vojáky.
Nikdy nezapomenu na ten den, kdy dva autobusy německých
žoldáků nastavily na hranicích naší obce a dům od domu hledaly
zbraně. Běda tomu, kde by bylo něco nalezeno. Ti se českých
chlapců a dívek bylo zahájeno na práci do Německa, aby svou
prací pomohli k vítězství německým barbarům. Vraceli se knám
poze nemocní a pracé neschopní. Z domovů odcházeli zdraví
a domů přišli zemřít. Tak se vrátil naš spoluobčan Josef
Jirousek v lete roku 1944 a na podzem zemřel. Při práci polosíl
sež svůj život i mladý hoch Antonín Rybka a František Körber,
který pracoval jako sedničk v cukrovare v Havanech, ktere' byly
v té době v Sudetech. Při práci zemřel se svím lesním a on po
převozu do nemocnice zemřel. Jeho obec a manželka uchali
jeho převoz domů a tak ale jen odpočíval v české židovského
řídítora. Krátký německý telegram ohlášil jeho smrt. V roce 1944
rápadní spojenici snažili se bombardováním zničit německá
města. Mnoho našich chlapců přišlo o život při náletu, netot'
nemohli tak rychle utíci. Z naší obce zabiti byli dva mladí
hoři. Rudolf Smid pracoval na díle v Karselu a přišel o život první.
Ukával před uborci, avšak do krytu bylo příliš daleko a tak se
schoval pod malý můstek u drahy, kde doufal, že nálet přečka.

Hromýžm nárazem bomby byly mu však pořádný plíce a k dovršení
lé hrušky, poškozeno bylo ještě rodní potrubí a tak našli jeho kře-
spolužákyni ještě utopené. O několik dní později přišel o svůj
mladý život Vilém Kubíček při náletu bombardovacích letadl
na město Gizeh. Co hrušky a utopení musili při těchto náletech
prožít, to nejlépe možnou říci jenom ti chlapci, kteří se vrátili
k nám po ukončení války. Při výkonech služby u posunování
vlaku přišel o život František Smid. Zavěšoval rozy, upadl a byla
mu vjetá ruha s částí děla. Tím vykrácel a v krátké chvíli
zemřel. Daleko v cizině sami opuštěni vyděchli svoji čistou
duši. Krátká vzpomínka na domov a rhy jejich sobra stačí
přepletat poslední pohem máme v české zemi.

Na velikonoční pondělí p. 1945. zahájila sovětská bombardovací letadla na naše lokomotivy. Při těchto náletech byl zabit železničář Jaroslavý. Práv odesíl do služby a večer přivedli domů manželce a dítka jeho chladné sels. Jako poslední oběť války byl Šlávek Grófu, který jako mladý strážník při honbě za německými esomany ve dnech Křišťovové revoluce neštastnou mŕtvou byl zastřelen. Škoda jeho on láskyho života. Nevěstijným zídal Alfík Reučín, o kterém ještě poslední zpráva ze dne 15. dubna 1945 z Harru v Německu. Tito všichni mohli dnes šťastně žít meri námí. Surově odvolečení a zbarvení prých milých a druhých, prožívali shromaždění muka, nežli smrt byla jim vykonaním. Jistě, že jejich poslední myšlenky platily těm, kteří měli totík rádi, matkám a otciům, ženám a dětem, sourozencům, jakou i české zemi a národu. My, kteří jsme tu po nich zůstali, dovedeme vycítit nezměrnou báhu hore, bolesti a opusťenosť v posledních okamžicích jejich života a proto nechtějeme v zapomína nedá zahnout památky jejich obětí. Nechtějeme svatou láska, všeck vlasti a národa osívají

Jejich nám neznamé a opuštěné rovy, doma i v cíladu
síře, na něž kladu hruť kyticových vzpomínek.

Zapsal

Rud. Rybka